www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАКОНОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ПРИ ЦЕНТИ РІК XXX. Число 244. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 20. жовтня, 1922. VOL. XXX. No. 244. Jersey City, N. J., Friday, October 20, 1922. THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

ВУГЛЕВА КОМІСІЯ ДЛЯ ФАКТІВ ПОЧИНАЄ РОБОТУ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — Установлена конгресом комісія для відкриваня фактів про вугляний промисел почала нині свою роботу відбуваючи своє перше засіданнє.

Було воно більше формальне, бо посвячене майже виключно зорганізованню. Предсідателем комісії вибрано Джана Гейза Гемонда. Опісля вони постановили скликати найблизче засіданнє та запросити на нього Джана Луиса, голову майнерської юнії, та Алфреда Огла, голову товариства властителів копалень вугля, як також С. Д. Ворінера, найбільшого вуглевого маґната в Злучених Державах.

По засіданню комісія пішла на авдієнцію до президента Гардинга, котрий заявив їй, що він дуже бувби радий, якби комісія поспішилася до праці та передала йому як найскорше свою опінію в справі вуглевого промислу.

БОРОТЬБА МЕЖИ ЮНІЯМИ В ШЕВСЬКІМ ПРОМИСЛІ

ГАНВЕРСВИЛ, Месечузетс, 18. жовтня. — Боротьба межи двома юніями в шевськім промислі, котра недавно опинилася аж в суді, не покінчилася.

Недавно тому на зазив одної з них вийшли на страйк робітники фабрики Кастельо. Друга знов постановила взяти участь в виборах та поперти одного кандидата на мейора та іменувати робітничих кандидатів до міської ради.

КАНАДА ТА ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ НЕ ХОЧУТЬ МАТИ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ НА ВЕЛИКИХ ОЗЕРАХ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — На основі виміни нот межи Канадою та Злученими Державами оба краї згодилися усунути на будуче всі воєнні кораблі з Великих Озер та перемінити існуючі воєнні кораблі на мітові.

АНҐЛІЯ НАРІКАЄ НА КОНФІСКАТУ АЛЬКОГОЛЮ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — Один аташе анґлійської амбасади предложив департаментови стейту протест Анґлії проти захоплення одного анґлійського корабля американськими прогибіційними урядниками.

Як каже анґлійська нота, корабель захоплено 8 миль від берега, значить поза обрубом 3 миль, в котрім, після обовязуючих тепер межинародних законів, американські урядники таке могливби були зробити.

Се є перший случай того рода від часу, як ґенеральний прокуратор видав своє широке зарядженє в справі посідання алькоголю кораблями.

З КОНВЕНЦІЇ „АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕҐІОНУ"

НЮ ОРЛІНС, 18. жовтня. — Конвенція „Американського Леґіону" постановила майже одноголосно вести в слідуючім конґресі боротьбу за ухваленнєм винагородженя для ветеранів великої війни (бонусом).

Конвенція ухвалила також спротивитися всяким проектам ухвалити для ветеранів досмертну пенсію. Вона заявилася також в осібній резолюції за конскрипцією робітників та капіталістів на случай нової війни та за збільшенєм числа моряків на американських воєнних кораблях.

Велике зацікавленнє серед всіх ґазетярів викликав наглий виїзд з місця конвенції полковника Форбса, голови бюра для ветеранів у Вашінґтоні. Одні кажуть, що він виїхав на поклик президента Гардинґа, а другі, що він виїхав ображений на президію конвенції, котра його яко сторонника президента Гардинґа трактувала образливо.

ПРЕЗИДЕНТ КАЖЕ, ЩО АМЕРИКА НЕ ВІДСТУПИТЬ ВІД ПРОГИБІЦІЇ

ВАШІНҐТОН, 18. жовтня. — Президент Гардинґ, приймаючи нині делеґацію від конференції „Обєднаних Християнських Товариств", заявив, що на його думку американський народ ніколи не покине 18-ої поправки до американської конституції та все буде придержуватися прогибіції.

НАВІТЬ НАСЛАВНІЙШИЙ ВИНАХОДЧИК ЗДИВОВАНИЙ ВИНАХОДАМИ

СКЕНЕКТЕДІ, Ню Йорк, 18. жовтня. — Томас Едисон, найбільший винахідчик наших часів, відвідав нині електричні робітні Ґенеральної Електричної компанії, котрої інжинери показали йому такі нові винаходи, що навіть він був здивований.

Великий подив Едисона викликала межи иншим лямпа, що світила силою 100,000 свічок, електричний котел на живе срібло та машина для рукомих образків, котра не лишень кидає картини, але й говорить. Богато з тих винаходів зроблено на основі винаходів самого Едисона, бо навіть декотрі з них були доробленні його власними колишніми помічниками, хоч вони всі роблять тепер під проводом „електричного чарівника" Швайнмеца.

Нові винаходи робили на Едисона враженнє, як він самий казав, що наука й техніка поступають скорше, як найбільший винахідчик може поспіщити. Він признав, що велике число винаходів, про які він навіть не знав, є такого значіння для промислу, що просто зробять в декотрих галузях справдішну революцію.

ДОМАГАЮТЬСЯ ОБЛЕКШЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ.

БОСТОН, Месечузетс, 18. жовтня. — Річна конвенція „Промислів стейту Месечузетс" ухвалила нині резолюцію до конґресу, взиваючу його приняти на своїй найблизчій сесії більше конструктивні постанови про іміґрацію до Злучених Держав.

Резолюція поясняє далі, що фабриканти відчувають брак робітника й тому облекшенє іміґрації було бувби пожадане.

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ХОР В СКРЕНТОН, ПА.

Скрентон, Па., 16. жовтня.— Нині вечером відбувся тут концерт Українського Національного Хору. Публики було около півтора тисячі; то майже всі передні крісла були заняті. Що ґаля не була виповнена по береги, се тому, що дуже короткий час був до оголошення. Посторонні люди не хотіли вірити, що в Скрентон буде співати сей хор, бо читали і дальше в деяких українських ґазетах що на 16-го Хор співає в Бруклині. Визначні Американці не прийшли, бо ґаля була не відповідна для Хору. Сю ґалю уживають лиш до танців. Іншої ґалі не можна було дістати, бо всі були заняті. Отже головна причина, що не було тут повного успіху з боку фінансового, се короткий час реклями.

В кождім разі тутешні Українці дуже вдоволені, бо імя „Укрейніен" звісне тепер кождому.

По концерті була спільна вечеря в готелі Кейсі". Товариські сходини тututешньої української громади і членів „У. Н. Хору" отворив привітною промовою др. Кульчицький, котрий покликав о. Гуранського на провідника вечери. Промовляли: о. Залітач, п. Босак, д. Кошиць і д. Заплатинський. Вкінці відспівано гимн „Ще не вмерла" в честь Українців, і словацький гимн в честь Словаків, які теж були присутні на вечері. В.

СМЕРТЬ ДРОБОВИ.

„Національне Товариство Дробу, Масла та Пожадків", що має свій осідок в Шікаґо, оголосило, що сього року індики, котрих бють на Свято Подяки, будуть дешевші як минувшого року, коли через високу ціну, настановлену торговцями дробу, богато мериканців відрекалося традиційного индичого обіду.

НЕДОСТАЧА КВАТИР В РОСІЇ.

З осляду на важку крізу, яку переживає Москва, в справі кватир, крізу, що викликана головним чином зруйнованням будинків підчас революції ВЦВиком постановив заснувати особливу надзвичайну комісію в справі мешкань, яка матиме право дереселяти приватних осіб й установи з одного мешканя в друге, не рахуючись з істнуючими договорами і згодами, що завязані на основі положеня що здобули силу підчас нового економічного курсу.

ЗРАДИВСЯ.

В вівторок пізно вечером зголосився до поліційної стації в Гвайт Плейнс, під Ню Йорком, обдертий каліка з деревляною ногою. Подавши своє імя урядуючому полисменови, він заявив, що стратив всі гроші, не має заняття ні приятелів, деб переночувати. Поліція позволила йому переночувати на поліційній стації.

На другий день рано його поставлено перед поліційного суддя для переслухання. Підчас допитів Джим Кент (так бідолаха назвав себе) почав згинатися до своєї деревляної ноги та цілопати коло неї.

„Що вас свербить деревляна нога?" — питає суддя.

— „Ні, лишень троха дрібних не дає мені вигідно стояти". — відповідає каліка.

Поліційний суддя казав зараз обшукати його, і в деревляній нозі найдено 90 долярів та 6 центів. Ніхто не підносив ніякого обжаловання проти каліки, і суддя позволив йому відійти, без заплати за пічлаг.

ВІДДАЛАСЬ, ХОЧ СТРАТИЛА 100,000 ДОЛЯРІВ.

В Шікаґо жиє з родиною Богумір Кріль. Родина вся музикана, бо й батько та його дочки мають великий талан до музики і музикою заробляють на житє. Батько бачив такий великий талан у своєї дочки Йосефіни, що шість літ тому назад, коли дівчині було 18 літ, він обіцяв їй 100,000 долярів за 12 літ, коли вона доживе до 30-го року життя не віддавшися. Батько зробив сю обіцянку з тим заміром, щоби дочка віддалася зовсім музиці.

Дочка справді прожила від тої угоди 6 літ без думки заміжжа, але сього року, вона стрінулася в Бостоні з композитором Павлом Тейлором Гвайтом. Незадовго після стрічі вона рішила, що волить Гвайта як 100,000 долярів за шість літ. Недавно відбулося їх весілля.

ФОРД ОБНИЖУЄ ЦІНИ.

Фабрики автомобілів Форда в Дітройт, Мишиґен, оголосили в середу, що заряд постановив обнижити далі ціни на автомобілі. Всі моделі автомобілів Форда мають коштувати 50 долярів менче, як коштували досі.

Обниженнє цін уважають відповіддю Форда на сильну конкуренцію, яку послідними часами почали його автомобілям робити другі фабрики.

ОДНОДНЕВНІ ЖНИВА ПРОГІБІЦІЙНОГО УРЯДУ

Нюйорський прогибіційний уряд заявив в понеділок, що в самому Ню Йорку та околиці за один сей день сконфіскувано горівок та вин на загальну вартість 300,000 долярів. В однім лише складі, що оголошувався як продавець жидівського сакраментального вина, найдено напитків вартости 150,000 долярів.

ВИСТАВА ПРЕСИ В ПРАЗІ.

Як доносить „Прагер Прессе", видавнича фірма Павлика в Празі устроїть в днях 12 до 18, грудня 1922 у Люзернській салі велику виставу преси.

Се буде не лише перша ґазетна вистава в Чехословакії, але перша велика міжнародня вистава взагалі. Участь в ній візьме кожда нація — зависимо політично чи независима, що друкує на своїй мові.

Сподіваються, що буде виставлено около 30.000 примірників ржних ґазет.

Кромі ґазет будуть виставлені друковані книжки а також рукописи визначних авторів кождої літератури.

Комітет вистави вислав запрошення вже до 33 народів, між ними й до Українців, які приняли запрошення до участи. До звидження сеї вистави запрошено всіх визначних мужів пера цілого світу.

ДРУКАРНЯ

УКР. НАР. СОЮЗА

„СВОБОДА"

приймає замовлення на друковане тікетів, розкидок, афішів, членських книжочок, статутів, книжок, коверт і листових паперів для Братств, Товариств і Сестриць, часописів і всіх инших річий, що входять в склад друкарських робіт.

РОБОТУ ВИКОНУЄМО ПО НАЙДЕШЕВШИХ ЦІНАХ І НА ЧАС.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовленнями до своєї власної друкарні на адресу:

„SVOBODA"
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ПОЛІТИЧНА КРІЗА В АНҐЛІЇ

ЛОНДОН, 18. падолиста. — На зібранню екзекутиви національного союза консервативних стоваришень постановлено скликати в найблизших днях річні збори національного союза.

Се прискоренє зборів консервативного національного союза, які мали відбутись дня 15. падолиста с. р., спричинили крайні консерватисти, котрі хотять розбити теперішнє коаліційне правительство в Анґлії і стреміти до захоплення влади в руки юніоністів (консерватистів).

Наслідком того войовничого становища консерватистів правительство Лойда Джорджа найшлося в критичному положенню.

Тепер Лойд Джорджа проголосить нові вибори до парляменту імовірно на 11. падолиста с. р., які розвяжуть крізу і долю коаліції на премієра Лойда Джорджа.

МІЖНАРОДНИЙ РОБІТНИЧИЙ КОНҐРЕС В ЖЕНЕВІ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 18. жовтня. — Нині тут отворено четвертий Міжнародній Робітничий Конґрес.

Участь в Конґресі бере понад 300 делеґатів, котрі заступають 54 народи.

Збори отворив французький делеґат Анрі (Генрих) де Фонтен.

НОВІ НІМЕЦЬКІ ГРОШІ

БЕРЛІН, 18. жовтня. — Німецьке правительство приготовляє видачу нових паперових грошей, так званих золотих цертифікатів. Вони були-б оперті на золотій резерві в державному банку і вартість їх мала би бути постійна.

Сі гроші курсували-б рівнобіжно з теперішніми і можна-б їх дістати в заміну за теперішні по біжучому курсі.

АЛІЯНТИ ЗАБОРОНЯЮТЬ ТУРКАМ ПАРАДУ В ЦАРГОРОДІ

ЦАРГОРОД (Константинополь), столиця Туреччини, 18. жовтня. — Алянтські місії в Царгороді заборонили турецьким націоналістам уладжувати парадний марш по улицях Царгороду.

БОЛЬШЕВИКИ ТВОРЯТЬ „КАПІТАЛІСТІВ" І ВІДБИРАЮТЬ ІМ ПРАВО ГОЛОСОВАННЯ

МОСКВА, столиця Московщини, 18. жовтня. — Большевицький „уряд" видав розпорядок, що ті горожани, котрі наслідком дозволу приватної торговлі стались „капіталістами", тратять право голосованя до місцевих, окружних і загальних советів.

Право голосованя мають тільки ті, що дійсно працюють фізично або умово, а також селяни і жовнїри.

ДАЛЕКО-СХІДНЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО КАЖЕ, ЩО ЗАЙМЕ ВСЮ СИБІР

ПЕКІН, столиця Китаю (Чайни), 18. жовтня. — Правительство далеко-східної (сибірської) републики, якого військо осягнуло перемогу над військом царського ґенерала Дітеріхса, заявляє, що до місяця займе всю Сибір.

ДЕРЖАВНИЙ БАНК НА УКРАЇНІ

ПРАҐА, столиця Чехословаччини, 28. вересня. — Як доносить „Прагер Прессе", за приміром московського советського правительства пішло й радянське правительство України, постановляючи заснувати банк для торговлі і промислу. Участь в сьому банку візьмуть вперший мірі всі державні організації, синдикати і трости, однак буде допущений також приватний капітал. Більшість акцій буде в посіданню державних організацій. Статут банку виготовила спеціяльна комісія під проводом Раковського. Сподіваються, що банк почне функціонувати вже з початком падолиста.

УКРАЇНА БЕЗ УКРАЇНЦІВ

БЕРЛІН, 2. жовтня. (Вл. кор. „Свободи"). — У Катеринославі цими днями розстрілянo 52 „петлюрівців".

В Єлисаветі, на Херсонщині, революційний трибунал засудив 55 „петлюрівців" на розстріл й 4 на тяжку вязницю. Вирок над засудженими на смерть вже виконано.

Арештованих в Києві разом із Сергієм Єфремовом академика Корчака-Чепурковського та священика Чеховського большевики постановили вислати з України.

Винищуючи всіми способами правдивих Українців, большевики тим більше дбають про те, щоб обсадити на Україні всі вищі посади „своїми" людьми. Так, заступником Раковського в українських „Совнарком" та „Совнархозі" нині днями призначено команданта червоної армії на Україні, Фрунзе, але не Мануїльського, який мав найбільше прав на цю посаду. Хоч Мануїльський є також правовірним большевиком, а всеж він походженєм Українець, а тому чужинець Фрунзе має перед ним перевагу.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЗАСУДИ

РИҐА, столиця Латвії, 1. жовтня. — Московська большевицька „Правда" доносить, що в Каменці Подільському засуджено на смерть чотирох католицьких священиків — Дворжецького, Шеска, Ґіббса і Павелка — за спротив при секвестрованю церковної власности і за аґітацію проти советських властий.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents the copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і заграницею.
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці ..... $ 2

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

АНУ, БРАТТЯ, ПО 5 ДОЛЯРІВ ВСІ ЯК ОДИН!

Читаю в газетах просьби і заклики о негайну поміч старому краєви в боротьбі проти наїзника ляха, і постановив я сповнити свій обовязок для свого рідного краю та вислав на руки дипльоматичного представника галицької републики у Вашингтоні пять долярів.

На сю так важку і святу боротьбу по пять долярів повинен зложити тут в Америці кождий Українець, хотяйби і найбіднійший, бо се боротьба за наш рідний край і народ.

Наші братття в старім краю клали і кладуть житте за нашу і цілого краю свободу, а ми яко діти тоїсамої Неньки положім бодай по тих мізерних пять долярів, через котрі ми не збіднімо, а однак станемо в ряди борців за волю нашої Батьківщини.

Наших пять долярів буде пять ножів пятьом ляхам в їх кляту грудь, а ні то пять бомб, з котрих кожда мала би розірвати бодай одного ляхо-татарина. А є нас тут, як кажуть, один міліон. Як кождий дасть пять долярів, то буде пять міліонів ножів, котрі наситять скажених не тілько в Галичині, але ще й поза її границями. Ану, Браття, по пять долярів всі як один! А хто може то і більше! Але зараз! А побачимо, де ляшня в недовзі опиниться. Пять долярів у нас знаку не зробить, а ними поможемо добути вільність нашій нападеній ворогом державі.

Один з Мілвілців.

ЩЕ ОДИН РАТУНОК „ЗАГРОЖЕНОЇ" ВІТЧИНИ.

Нюйорська торговельна палата виступила з дуже оригінальним проектом ратубання Злучених Держав. На її погляд Америка загрожена потопом радикальних чужинців, і увільнитися від них може вона при помочи невиданої нігде системи поліційного нагляду над чужинцями, який має йти так далеко, що з кождого чужинця мають поліційні власти здіймати навіть відбитки його палців.

Порада нюйорських купців гідна уваги своєю безмежною наївностю. Видно з неї, що нюйорська торговельна палата повірила в усі ті казки про радикалізм серед іміґрантів, які їм наплели увихаючіся серед іміґрантів аґенти ріжних шпіонських бюр. Купці, що дихнути не можуть, аби не похвалити себе за здоровий розум, дались зловити заводовим шпигунам, які на те придумують ріжні страшні радикальні течії серед іміґрантів, аби застрашені богачі платили їм опісля гарні пенсії за вишукуванне лячних заговорів „проти американської суспільности та американської конституції". Богачі, що власними охлапами удержують ріжні „інформаційні офіси", „промислові бюра" і тим подібні псярні для гончих собак, що мають вивиатися помежи іміґрантів та винюхувати познаки страшних суспільних, „протиамериканських" недуг, самі впали першою жертвою своєї власної провокаторської роботи. Вони були перші, що дали переконатися підшептам власних аґентів, що мовляв серед іміґрантів бушує страшне невдоволенне з Америки, що мовляв вся іміґрантська маса підмінована страшним ладунком радикальної аґітації.

Залякані власними шпигами бизнесмени кинулися шукати ратунку поки не буде за пізно. І найшли, і світови проголосили, що зарадити сьому можна лишень загальним поліційним дозором, якого рівному не придумала ні царська охранка ні большевицька чрезвичайка. Всі чужинці мають бути реґістровані, всі мають носити пашпорти, всі мають віддати поліції відтиски своїх пушок. Сі відтиски, придумані французьким кримінальістом Бертільо, стверджують тотожність особи понад всякий сумнів, бо нема двоє людий з такими самими рисунками на пушках палців: значить, аж тепер поліція не буде мати найменчого сумніву про небезпечні особи. В Вашінґтоні буде стояти високий хмародер федерального поліційного уряду, бо лишень каменища на 25 поверхів зможе помістити відбитки рук кількадесять міліонів людий. На службі сього бюра стояли сотки вправних кримінальістів, тисячі шефів, десятки тисяч канцелярійних переґрузів, сотки тисяч шпіонів та шпіоників, що шукали за небезпечними індівідуами, що виминали би обовязок реґістровання та показування руки. Кождий мешканець будь зданий на ласку та неласку поліційного доносчика, що без протесту міґли би його запроторити до тюрми. Для шпіонів наставби справдішний рай. Кождий се бачить, на чію користь роблений проект. Кождий може з певностю показати на авторів нового спасення вітчини. Лишень одна торговельна палата не може сього знати. Та палата, що складається з тверезих, холодно думаючих бизнесменів...

Радить палата поліційну систему на зараженне нещастя, яке само є випливом за великої дози поліційної системи, яку Злученим Державам залляла за шкіру деспотична то подозрілива адміністрація Вилсона. Радить поліційну систему з відтисками палців, немовби по відтисках палців можна пізнати радикально настроєного чоловіка і немовби пізнавши його по відтисках, можна його відтак якимсь способом (якимсь поліційним способом?) відучити його „ворожнечі до американської конституції". Шкода далі розбирати великопятнистий проект нюйорської торговельної палати. Чи вийде він в житте чи не вийде, на всякий случай самий проект останеться навіки незнищимим памятником безхарактерного запуздання, безмежної злоби та безграничної глупоти тих, що хваляться відвагою, уступчивостю та здоровим розумом.

РОЗМОВА З Д-РОМ ВОЛОДИМИРОМ БАЧИНСЬКИМ ЗІ ЛЬВОВА.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

Відомий український діяч і політик, Др. Володимир Бачинський, який перебував на курації в Маріенбаді*) в Чехословаччині, прибув на днях, вертаючись до Галичини, до Відня, і тут приняв кореспондента „Свободи", якому уділив невичайно цінних інформацій. Др. Володимир Бачинський се многолетньо заслужений організатор Бережанщини і Підгаєччини, довголітній секретар Народного Комітету, б. посол до сойму і Державної Ради, довголітній член Виділу Просвіти і Українського Педаґоґічного Товариства, і т. д. Він займає тепер виське становиско в краю, будучи головою Народного Комітету, себто екзекутиви Народної Трудової Партії і є президентом Міжпартійної Ради, яке зєдиняє представників усіх українських партій в краю. Тому його інформації заслугують на особливу увагу.

Ось зміст промови з д-ром Володимир Бачинським:

Край і державно-правне становиско Галичини.

В краю істнує одноцілий протипольський фронт і непохитне обстоювання повної державної самостійности Східної Галичини, як вступного етапу **до обєднання всіх українських земель в одну самостійну українську державу.** Всі польські заходи і зусилля, щоб зломити сю одноцільність, показались дотепер безуспішними, бо факт що деякі безхарактерні одиниці як Яцкови, Твердохліби і Даниловичі, а споміж москвофілів Лісковацький, Костецький, Третяк і Др. Алексевич та їх товариші, роблять угодову політику, не зміняє зовсім стану річи, тому що згадані індівіди не мають найменшої опори в суспільности і являються звичайними платними аґентами і конфідентами польських поліційних і військових властий. В краю не істнують ніякі міжпартійні усобиці і Міжпартійна Рада, на якої чолі саме стоїть Др. Володимир Бачинський, обєднує в собі народню трудову, радикальну обох напрямків і християнсько-суспільну партію, і тимсамим держить в руках провід цілого краю. Бо слід зазначити, що українські соціял-демократи, які симпатизують з „Ці-ім Інтернаціоналом", ідуть вправді окремо, одначе у випадках, коли ходить о одноцілий національний фронт, все поступають солідарно з іншими партіями. Таксамо т. зв. москвофіли під проводом „Русского Исполнительного Комітету", помимо принципіяльних ріжниць, ідуть рівнож з українськими партіями, одноцілим фронтом і підпирають не лише в краю, але й закордоном наші змагання до створення самостійної Галицької Держави. (Др. Марков).

Найлїпше проявляється сей одноцілий фронт сьогодня, коли Поляки розписали вибори до сойму також у Східній Галичині, щоб таким способом при помочі доконаного факту перевести дійсну анексію краю. Супроти сього всі згадані партії, без виїмки, порішили згідно не брати участи в тих виборах, так що кандидувати-муть лиш платні наємники, які однак не можуть навіть ніяк показатись на села і які може й не доїдуть до Варшави.

Велику заслугу у створенню сього одноцілого фронту мають також самі Поляки, які причинились до сього через свої відомі у цілім світі мордованя, катованя, грабунки та інші насильства. Хоч польська окупаційна влада здавила при помочі безпощадного терору всякий свобідний рух (так прим., перші публичні Збори Українців відбулись у Львові доперва дня 9. вересня с. р.), то помимо того українська суспільність стає щораз більше зорґанізована і сконсолідована.

Край та уряд президента УНР. Дра Петрушевича.

Між політичною лінією Міжпартійної Ради, зглядно, Української Національної Ради, а Уряду Президента Національної Ради, Дра Евгена Петрушевича **панує повна гармонія.** Наслїдком загально відомих ненормальних відносин, в яких найшлася Східна Галичина, установлено у своїм часі Диктатуру, котра формально донині істнує і саме тепер провадяться між Урядом і політичним проводом в краю наради в справі зреформовання Уряду в напрямі його парляментаризації і покликання Ради Секретарів відповідальної перед Українською Національною Радою. **Ся гармонія є найкрасшою запорукою остаточного успіху політичної і дипльоматичної акції Уряду, і ніякі зусилля наших ворогів не потрафлять її захитати.**

Сучасне положенне в краю.

По довшім цілковитім занепаді організаційного життя, що було зрозумілим з огляду на терор окупаційних властий і виїмковий стан, наступило згодом відродженне на всіх ділянках народного життя. Перший видимими познаками сього було свято Просвіти, яке відбулось дня 8. грудня 1920, а відтак ювилей професора Юліяна Романчука і велике свято Шевченківське в лютім і марті, 1921, і сьогодня з радостю можемо вже ствердити, що всюди кипить жива енерґійна праця. Орґанізації політичні, як Народний Комітет, Міжпартійна Рада, а в останньому часі навіть Українська Національна Рада, відбувають мимо всяких перепон свої наради, а також політичні орґанізації на провінції розвивають щораз живійшу діяльність.

По селах підіймають знова свою діяльність читальні Просвіти, а особливо славний є розвиток нашого приватного шкільництва, який завдячуємо Українському і Педаґоґічному Товариству і Рідній Школі: так Українське Педаґоґічне Товариство ужерує зокрема по містах 22 народні школи, 10 ґімназій, 13 ґімназійних курсів і 13 семінарій та семінарійних і матуральних курсів. У шкільному році 1921-22, наше приватне шкільництво коштувало нас приблизно сто міліонів польських марок. Не стало би місця згадувати тут всіх наших невтомних робітників на просвітньому і культурному поді, але годі поминути особу проф. Михайла Галущинського, зорґанізував фонд Рідної Школи і поклав в тім зглядї дуже великі заслуги.

Далі край здобувся на власний український університет, який також дуже богато коштує, і якого значінне найширші круги дуже добре розуміють, піддержуючи його усіми силами. Наш селянин складає на кошти удержання університету переважно збіжє й інші земельні продукти, що належить зокрема підчеркнути яко доказ його високої свідомости.

Кооперативний рух, який був донедавна цілком розбитий, зачинає поволи віджити. Творяться численні повітові кооперативні Союзи, які до війни майже не істнували. Наш селянин виявляє неймовірну витривалість та енерґію. Помимо страшних наслідків світової, а відтак польсько-української війни, про які ніхто, не бачивши, не може собі взагалі виробити поняття, помимо того, що польська окупаційна влада не то що про нього не дбає але ще й усюди йому перешкоджує, він відбудовує край, перемінюючи недавні пустарі знова в культурні уживочні простори.

Богато української інтелїґенції працює для народу, але тут треба із жалем замітити, що деякі кляси, які саме мають в тім напрямі найкрасшу традицію, а то: наше духовенство й учительство, очевидно з подиву гідними виїмками, дещо замало присвячує уваги народній справі. Ми розуміємо добре теперішне трудне положенне, **але сучасний момент вимагає рішучо, щоби без огляду на сї перепони жертвувати всі сили для добра народу.**

Яко дуже відрадний факт слід далі піднести незвичайний зріст національної свідомости по містах, так серед міщанства як і робітництва, що особливо сильно проявляється у Львові. Доказом сього є прим. переповнене українських приватних народних шкіл у Львові (8 заведень) і дуже сильний розвиток заложеного перед кільканайцятьма роками при співпрацї Дра Бачинського **„Міщанського Братства"**, яке числить сього дня понад 200 членів, самих самостійних промисловців, ремісників і купців. Душею сеї орґанізації є в останнім часі вдомий діяч, директор „Народньої Торговлї" у Львові, **Микола Заячківський.** Патріотизм, який панує в сїй орґанізації, ілюструє найкрасше факт, що з нагоди останнього „Свяченого" чини протягом кількох хвиль зложили на будову власного дому та на інші народні цїли (інваліди, Рідна Школа, церков на Левандівці і пр.) поверх міліон марок. В послїдньому часї товариство змінило статут на краєвиє і орґанізує філії в повітових центрах краю. До нього горнуться численні одиниці, які часом навіть не знають рідної мови, але в яких ще не погасла зівсім народна свідомість.

Не маючи доступу до державних фондів, наше економічне житте розвивається дуже поволи. Наші фінансові інституції, поборювані на кождому кроці через окупаційні власти, не можуть очевидно йти в парі з польськими, які мають повну піддержку польського уряду; наше найбільше товариство обезпечень „Днїстер" зустрічає всюди великі перепони, бо Поляки, розуміючи його значінє, хочуть перевести в Галичині державне обезпеченє з центром у Варшаві, а „Днїстер" розвязати.

Безправний стан, який панує у Східній Галичині від літа 1919 року, а зокрема безоглядна кольонізація, яку переводить польське правительство, виключивши від набування землі окремими законами правного гаєзду — українське населенє, а відтак провоцюванне алянтами рішенни галицького питання, викликали в краю величезне здеморалізованне, якого першим більшим висловом був атентат Степана Федака на воєводу Грабовського, а яке від кількох місяців проявляється у формі зростаючого терору. Невідомі справці нищать зелїзничі шляхи; висаджають у воздух мости; підпалюють поміщицькі забудовання кольоністів та військові маґазини; убивають хрунів; виконують атентати проти польської державної поліції і т. д. Діється се зовсім самочинно, яко відрух на польський гнет, а солідарність в суспільности є так велика, що досі польська влада не зловила **ані одного** справця. Натомість останні вибухи в українських інституціях у Львові як в „Просвіті", „Національнім Музею" і „Академічному Домі" — се чиста провокація польської державної поліції, уладжена на зразок колишньої царської охрани, в тій цїли, щоб мати притоку до нових переслїдувань, як повідомляють часописі, вже й наступили.

На спеціяльну увагу заслугує ще наша преса, яка працює серед дуже невідрадних обставин. Довгий час не давали Поляки взагалі жадної концесії на часопись, а потому вічними заборонами, конфіскатами й іншими шиканами, утруднювали незвичайно пресову акцію. Кождому відомо, кілько разів головний орґан Народньої Трудової Партії у Львові мусів зміняти свою назву, або взагалі спиняти на якийсь час свою появу. Популярний орґан для селян „Батьківщину" вже по 16 числах замкнула львівська поліція, і доперва від кількох тижнів виходять як за давних часів **„Діло"** і **„Свобода"**. Однак кошти удержання сих орґанів є дуже високі і треба великих зусиль, щоб не допустити до їх упадку.

Американські Українці повинні піддержувати нашу краєву пресу, передплачуючи „Діло" і „Свободу" і присилаючи жертви на пресовий фонд, з якого фінансується також інші важні публікації.

Край і Америка.

Перешкодою у всій народній праці є велике убожество нашої суспільности, яке наслїдком воєн ще збільшилось. Тут поміч наших Братів з Америки відіграла незвичайно велику ролю і є покликана ще довгий час її відгравати. Колишній Горожанський Комітет у Львові, який помагав арештованим, інтерованим, інвалідам, вдовам та сиротам, міг неодну сльозу їх обтерти лиш завдяки американській помочі. Тесаме можна сказати про Рідну Школу; а на окреме признанне заслугує прекрасно переведена Державна Позичка і політична акція американських українських орґанізацій.

Але того всього ще мало. Потрібним є переведенне одноцілої орґанізації в Америці, яка би всіх обєднувала-б і піддержувала на кождому кроці акцію краю, як політично так і матеріяльно. Ми певні, що в тому зглядї американські Українці відіграють у відношенню до своєї Батьківщини ролю Ірляндців і Литовців.

Брак часу не позволяє мені увійти тут на поле великої міжнародньої політики, але ті, що уважно слїдять біжучі події, знають, що Европа переходить тепер велику крізу, і що небезпека цїлковитої катастрофи стає щораз імовірнійшою. Я певний, що спасенне наступить доперва тоді, коли Америка активно вмішається в европейські справи. Тому наші американські Брати повинні заздалегідь приготовляти тепер в сьому напрямі, щоб Америка, беручи на себе санацію відносин в Европі, приняла у свою програму також справу вирішення цїлої української проблеми в напрямі створення **незалежної соборної української держави.** Події йдуть тепер прискореним кроком вперед і хвиля американської інтервенції в Европі може вже дуже скоро наступити. Длятого американські Українці не повинні гаїти ані хвилї та **увідомити собі докладно свою велику місію і відповідальність перед будучими поколїнями.**

Щодо економічної помочі, то ми знаємо, що й Америка переходить велику господарську крізу, але в дійсности при відповідному зорґанізованню справи, американські Українці могли би значно більше зробити й уможливити галицьким братам передержанне теперішнього страшного часу аж до хвилї, коли обставини змінять ся на ліпше. Все те могло би дїятись не як дотепер дорогою беззворотних датків, себто милостинею, але через **створенне відповідних економічних інституцій та установ,** які скріпили би край без жадних жертв зі свого боку, а противно, навіть з добрим зиском. Вина, що се досі не сталось, лежить по обох боках. Брак нам людий зі зрозумінням і відповідною ініціятивою, котрі могли би взяти се в свої руки. При красшій економічній орґанізації ми могли вже досі для Америки, а тимсамим для українського народу, викупити половину камениць у Львові й інших містах, і мимо всіх обмежень, спричинених вимиками законами польського сойму, закупити маєтку землї, бо долар має в Галичині як і взагалі в Европі прямо чудотворну силу. Тимчасом, ми не здобулись досі навіть на відповідне зорґанізованне пересилки гроший до краю і величезні міліони народного маєтку пропали і далі пропадають в кишенях посередників через неуміле пересилане гроший. Тут конче мусить щось статись і то в як найскоршому часі. Покликані до того є, а то директори наших фінансових та економічних інституцій.

Галичина і Велика Україна.

Почуттє соборности у Східній Галичині є тепер домінуючим і коли прийшла з України вістка, що й туди перекинувся страшний голод, так галицька суспільність помимо негодовання, яке викликала у нас Петлюрівщина, зорґанізувала в як найкоротшому часі поміч для голодуючих і для Придніпрянських еміґрантів. Поважні суми, зібрані готівкою, і величезні скількости всякого рода продуктів, свідчать наглядно, що почуттє національної єдности усіх українських хземель запустило вже глибоке корінне в душі нашого народу.

Під Польщею опинились як відомо: Холмщина, Волинь і Підляше, і з тими областями ми навязуємо вже тісні зносини та служимо їм при кождій нагоді порадою і ділом.

Вигляди на будуче.

Польський нарід, а зокрема Східно-галицькі Поляки, ніяк не можуть зрозуміти, що Українцям належаться які права, і ми мусимо числитися з тим, що вони добровільно не піддадуться ніякому рішенню алянтів, яке-б не відповідало вповні їх власним бажанням. Свідчать про се вже нині їх прямо смішні проекти воєвідської автономії, яку вони хочуть в Галичині завести.

Рішення треба буде нам самим переводити в житте, а се ми зможемо зробити лиш при як найінтензивнійшій допомозі наших американських Братів. В нашій єдности наша сила.

Відень, у вересні, 1922.

В. Біберович.

ВИКРИТТЯ ПОЛЬСЬКОЇ ШПІГУНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

З Варшави доносять до польських часописів:

Совітська преса приносить вістку, що на совітській Україні відкрито велику польську шпігунську орґанізацію. Із зізнань арештованих співробітників польського посольства на Україні виходить, що місія громадила матеріяли, які торкаються справ орґанізації і розміщення армії. Польське посольство збирало також фотоґрафії членів „польського бюра" при центральнім комітеті комуністичної партії.

СТАРИЙ ТИГР.

Старого французького політика Жоржа Клемансa здавна називають у Франції тигром.

Сей тигр звісний особливо яко премієр з часу війни, а потому яко лідер сумної памяти версайської мирової конференції, вчасі якої він теж будував чужим коштом штучний недоліпок під назвою „Польща".

Той старий тигр тепер вибирається до Америки в гості. Хоче тут в кількох більших містах виголосити свої „спічи".

Метою його подорожі є підвести своє політичне значінне у Франції, а через те піднести також вплив групи своїх прихильників у домашній політиці.

Се не подобається теперішньому премієрови Франції, Раймондови Пуанкаре, і він заходиться підставити йому ногу в його американській виправі.

Не подобається се теж бувшому французькому міністрови Йосифови Кайо, котрого судив і карав Клемансо за „зраду".

Кайо вже зачав проти нього пресову кампанію. Каже він, що де Клемансо ступить, там трава вже не поросте; життя там не буде.

Як старого тигра приймуть в Америці, не знати. Але на приняттє у людий справедливих він не заслугує. Вони повинні йому пригадати се, що Кайо каже: що за його слідами гине житте.

Він є головним виновником французьких мирових договорів, котрі принесли нещастє Европі, в якій стремить на публичному видовищі поганий труп під назвою „Польща", який, поки не буде закопаний, буде все пригадувати нещасливу руку гробокопа Клемансо.

Вистарчило-б, якби старий тигр відвідав у Вашингтоні хорого Вилсона та оглянув його 14 пойнтів і потому вернувся домів.

ГАЛИЧИНА ГОРИТЬ МИМО ВОЄННОГО СТАНУ.

„Ґазеті Варшавскій" телефонують зі Львова під датою 30. вересня:

„Підпали польських фільварків і маєтків у Східній Малопольщі не устають мимо впровадженя воєнних судів. Минувшої ночи підпалено і згоріли двірські забудовання коло Сокаля, також Пославич і Радвані. Міліонові страти понесли властителі тих маєтків, пан Крушевскі і граф Дзедушицкі.

„Делеґація землевласників інтервенювала вчера у ґен. Єнджеевского і воєводи Грабовского. Делеґати представили розпучливий стан польських дідичів на „кресах", при чому зажадали енерґічно вмішання властий в сю справу.

„Ґен. Єнджеевскі і воєвода Грабовскі заявили делеґації, що пороблять всі зарядженя, щоби як найскорше перервати „збройничу" акцію українських бойвок".

НА ЯКІ АДРЕСИ ПОСИЛАТИ ЖЕРТВИ ДО ЕВРОПИ?

На запити в сій справі відповідаємо Українцям американцям і канадійським, що жертви на поміч українським жертвам війни в Европі, а також українським жовнірам, студентам, бідним, голодуючим, на українські школи і т. п. слід посилати на такі адреси:

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ:

Для українських жовнірів на адресу: **Dr. Stepan Smal-Stocky, Hotel Imperial, Prauge, Czechoslovakia.**

Для українських студентів, що вчаться в українському університеті в Празі, також на тусаму адресу д-ра Стоцького, або на адресу: **Zivnostenska Banka, conto: Ukrainska Akademicna Hromada v C. S. R., Prague, Czechoslovakia.**

Для збігців з України і Галичини: **Ukrainsky Hromadsky Komitet, Serikova 4, Prague III, Czechoslovakia.**

В АВСТРІЇ:

Для українських збігців з Галичини: **Ukrainisches Hilfskomitee, Strozzigasse 32. T. 12, Wien VIII, Austria.**

Для українських студентів: **Ukrainischer Studenten Verein Sitsch, Theresiengasse 13, Wien XVIII, Austria.**

В НІМЕЧЧИНІ:

Для українських студентів: **Verein Ukrainischer Studenten in Deutschland, Berlin-Charlottenburg, Goethestrasse 67a, Germany.**

В ГАЛИЧИНІ:

Для товариств:

Комітет допомоги голодуючій молодежі;

Фонд українських інвалідів;

Український Фонд военних вдовиць і сиріт;

Краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодежю;

на адресу: **Zemelnyj Bank Hipotecznyj, Pidwale 7, Lemberg, East Galicia.**

На українські приватні школи **Ukrainske Pedagogiczne Towarystwo, Rynok 10, Lemberg, East Galicia.**

При пересилці гроший (долярови чеками) треба все посилати листи і з них написати, на яку ціль призначені жертви.

Сей виказ містити-мемо від часу до часу у „Свободі".

Наших земляків в Европі просимо подати нам зміни або доповнення сих адресах.

ГАМБУРГ

Проста дорога через подавлячі нові „О" корабелі Ізда сполучена з всіх частий Европи.

OROPESA.... Nov. 4

ORBITA.... Nov. 25, Jan. 10, Feb. 21

Orduna.. Dec. 30, Jan. 31, March 14

Впрост до Чербо, Саутгемптон і Гамбург

Всі кабіни замкнені. Нікої екстра оплати.

ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
SANDERSON & SON. Inc. Agents
26 Broadway, New York
117 W. Washington St., Chicago
або котрий небудь місцевий агент

З ТЕРНОПІЛЬЩИНИ.

(Лист писаний до П. К. в Миннеаполіс).

Кутківці.

Любий Брате і Братово! Писалисьте, що посилаєте мені доляра в листі. Я одержала лист, а радше тільки половину листу, бо другою половиною і доляром якийсь чорт удавився.

У нас продають Поляки панське поле, по 110 долярів за морґ, але тільки самим Полякам. Українцям не хотять нічого продати і кепкують собі: „їдь на Україне".

Тут страшна дорожнеча, що нічого не мож докупитися. Хотілисьмо купити пару дощок, щоби докінчити хату, але таке то дороге, що не було за що.

Урожай сего року добрий, але раз-нараз дощі не дають позбирати хліба.

У цілім краю великі заворушення; кажуть Ляхи, що „Українци бунтують сен". Кажуть, що досі уже згоріло більше як девятсот фільварків, а що стиртів то і счислити не можна. Палять на те, щоби Поляки не мали хліба.

У Сипові як запалили фільварок, то горів вісім днів.

Як будеш посилати гроші то не в листах! Не спомагай польських черевачів, що викрадуть гроші із листу...

Твоя сестра **Катерина.**

ДО „ЕДИНОЙ НЕДЕЛІМОЙ".

Совітський комісаріят зовнішнього торгу признав необхідним перевести в найкоротший термін митне обєднання совітських республик. Має бути відновлений спільний митний тариф, єдине законодавство й стисло централізований митний адміністративний апарат.

паспорти, шифкарти, пряди старокраєві найкорше, найдешевше полагоджує Канцелярія Нотаріальна.

T. J. NIYCZEY CO.
329 S. 4th St.
PHILADELPHIA. PA

Заховайте сю наліпку

Для вартісних дарунків

СПИТАЙТЕ СВОГО ГРОСЕРНИКА ЗА

MAGNOLIA

і

STAR MILK

УЖИВАЙТЕ ЙОГО, ДЕ ТІЛЬКИ МОЛОКО І ЦУКОР ПОТРІБНІ.

Наліпки приносять вартісні дарунки до вашої хати.

НАПИШІТЬ НА ОДНУ З ПОДАНИХ НА НАЛІПЦІ АДРЕС ПО ІЛЮСТРОВАНУ ЦІНУ ПРЕМІЯ.

„Заховувати наліпки виплачується"

Заховайте сю наліпку

Для вартісних дарунків

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Ґеорґія, від. 239 У. Н. С. повідомляє, що звичайний мітинґ відбудеться о 12.30 годині попол. в неділю, 22. жовтня 1922 в гали У. А. Горожани під ч. 822 Фрайклін ул. На нараду нарад дуже важні справи. Перша справа Негайної Помочи Рідному Краєви і т. д. Неявившійся член заплатить кару 50 цнт., з уряднику І дол. — І. Жмутин, предс.; І. Волос, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестриціво Любов, від. 37 У. Н. С. повідомляє, що прикварітальний мітинґ відбудеться о 4. годині попол. в неділю, 22. жовтня в домі під ч. 154 Перша ул. На нараду нарад справоздание касове і инші важні справи. Будеться принимати нових члениць. Неявившіеся членицяплатить кару 50 цнт., а урядничка І дол. — М. Малек, предс.; Е. Кардаш, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350 У. Н. С. повідомляє своїх членів, що квартальний мітинґ відбудеться дня 22. жовтня в Ред Мен гали при Вілсон улиці. Кождий член повинен явитись на мітинґ, понеже є богато справ до полагодження. Неявившіеся члени підлягають карі після припису статута. — М. Ярсеан, секр.

Отсею дорогою проситься **ПРОКОПА ВИРВАНІКА**, члена від. 85 У. Н. Союза з Hazleton, Pa. зголоситись до місцевого уряду не пізніше як до 25. жовтня на адресу: О. Щараварко, 137 Muire Ave., Hazleton, Pa.

ЛИТОВЦІ ПРОТИ ВИБОРІВ.

В справі виборів до польського сойму на Віленщині надіслано нам декларацію Тимчасового Литовського Комітету у Вільні, в якій подається причини неприступлення литовського населення до виборів. Причини ці здебільша відомі і в нашому краю, а саме: 1) Віленщина не мала досі нагоди явно висловити своєї волі, бо дотеперішний віленський сойм, вибраний під охороною польських жандармів, в ніякому разі не був виразником волі населення. 2) Теперішна польська адміністрація не дає можности краєви виявити свойого правдивого обличча. 3) Від коли прийшов до влади Желіговскі на Віленщині, нема ні свободи преси, ні комунікації, ні мешкання, ні кореспонденції. 4) Доля Вільна в міжнародніх взаємінах ще досі не вирішена. Під писали декларацію: президент К. Сташин, члени: В. Єзукевичу, др. І. Шлапіяліс, С. Кайрюкштіс і секретар К. Чибірас.

ПОЛЯКИ БОЯТЬСЯ МАХНА.

Як звісно, голосний провідник українських повстанців Махно опинився був у Галичині, де Поляки його арештували і враз зі штабом інтернували в Стшалкові.

Тепер „Газета Варшавска" доносить, що Махна перепроваджено із Стршалкова до Варшави, бо викрито, що він змовлявся станути на чолі українського повстання в Галичині.

S. S. PITTSBURGH, PA.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЗАР

на дохід церкви устроює **парохія св. Івана Хрестителя в Пітсбурґ, Па. в гали церковній при 7-мій і Карсон ул.**

ВІД 29-го ЖОВТНЯ ДО 4-го ПАДОЛИСТА

Початок о годині 7.30 вечером, в неділю від 4. години попол.

ВСТУП ДЛЯ ВСІХ ВІЛЬНИЙ.

В суботу 4. падолиста БАЛЬ, якого ще не було в Пітсбурґу.

Всіх місцевих і з околиці сердечно запрашає — КОМІТЕТ. 44-46

ANSONIA, CONN.

Заходом Співацького Тов. Боян

— відбудеться —

В НЕДЛЮ, 22. ЖОВТЯ 1922

КОНЦЕРТ

в честь Тараса Шевченка

в гали церковній.

Початок о годині 7.30 вечером.

КОМІТЕТ.

44

NORTHAMPTON, PA.

Заходами читальні Просвіти ім. Івана Франка, відограєть представлене

ОХ, НЕ ЛЮБИ ДВОХ

В НЕДЛЮ, ДНЯ 22. ЖОВТНЯ 1922

о годині 7.30 вечером

в Українській гали під Укр. Греко Православною церквою на Newport Avenue, Northampton, Pa.

Дорогі Родимці! Знаєте добре, що се наша українська штука, се наша гордість тут в Америці, котру ми повинні на кождім кроці попирати. Українці місцеві з Алентавн, Бетлегем, Істон і Ормрод, ви не минуйсьте ані одного представленя тут в нас, таксамо і тепер, коли прийдете то не пожалуєте. — КОМІТЕТ. 44

ПОЗІР! ЕЛІЗАБЕТ Й ОКОЛИЦЯ.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

— устроює —

бр. св. Володимира, від. 65 У. Н. С.

В СУБОТУ, ДНЯ 21. ЖОВТНЯ 1922

в Moose Hall, 32 W. Scott Place, Elizabeth, N. J.

Весь дохід на бідних скитальців українських студентів в Европі.

Пригравати буде своя власна Банда.

Початок о годині 7-мій вечер.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

Громадяне! Щиро сердечно запрашаємо всіх до участи аби при первородній музиці, знаменитій перекусці забавитись та заразом причинитись до підпорки наших героїв, котрі на полях битви не лякались глянути смерти в очи а днесь в голоді і холоді працюють над собою, учаться, аби виповнити ряди мужів науки, котрих в нас так мало. 42,44

Уряд бр. св. Володимира.

NEW YORK, N. Y.

Заходом Товариства Поміч в Чужині, відділ 215 У. Н. Союза

відбудеться —

БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 21. ЖОВТНЯ 1922 Р.

в Liberty Hall, 257 E. Houston Street, поміж Ave. A a Ave. B, New York, N. Y.

Початок о годині 7-мій вечер.

ЦІНА ТІКЕТУ 50 ЦНТ.

Музика добірна.

Родимці! Весь дохід з сего балю призначений на Народний Дім в Підгайцях. Тож просимо всіх земляків з Підгаєчини в Ню Йорку, Брукляні і у всіх околичних містах, щоби прибули на наш бал і своєю участю підперли так благородну акцію, як будову Народного Дому в Підгайцях. 32,38,44

ПОЗІР! УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ: ПОЗІР!

Пасайк, Кліфтон, Петерсон, Ґарфілд, Валінґтон, Сінґ'ін і околиця!

Заходом Укр. Комітету несення помочі Рідному Краєви в Пасайку, Н. Дж., відбудеться

ВСЕНАРОДНЕ ВІЧЕ

В НЕДЛЮ, ДНЯ 22-ГО ЖОВТНЯ 1922 Р.

о годині 2-гій пополудни

у великій галі в будинку шкільнім при Президент Стр. 212 в Пасайку.

На віче прибуде яко бесідник представитель Зах. Української Народної Республики Др. Лука Мишуга.

Всіх щирих Українців (не на словах, а на ділах) котрих кличем є: „Братів визволяти" — проситься о як найчеснійшу участь на тім вічу.

Український Комітет Несення Помочі Рідному Краєви.

ВЕСЬ ДОХІД НА УТРИМАННЄ РІДНОЇ ШКОЛИ В ЗОЛОЧІВЩИНІ.

Заходом Комітету Несення Помочи Рідній Школі в Золочівщині, відограє

Т-ВО „УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ГРОМАДА"

В СУБОТУ, ДНЯ 21-ГО ЖОВТНЯ 1922 Р.

в УКР. НАР. ДОМІ, 217-219 E. 6th St., NEW YORK, N. Y.

драму в 5-ох діях, зі співами і танцями, Михайла П. Старицького

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ

Режісер: БЕЗТАЛАННИЙ.

Початок о годині 7.30 вечером.

ВСТУП: $1.00, 75 і 50 цнт. По представленню БАЛЬ.

Дорогі Родимці! Комітет несення помочи Рідній Школу в Золочівщині просить Вас о поміч підтримати українську приватну гімназію, семінарійні курси і народну школу в Золочеві. До тих шкіл ходить тепер вовеях 7 сотень українського квіту — се є сироти — діти інвалідів, робітників і селян. Представте собі горе наших рідних в старім краю, котрі собі від уст відіймають, а дають на утримане приватних шкіл. Чи ми маємо відмовити їм помочи? Ні! Цього ми не зробимо ніколи. Численна участь в представленню, се практичний спосіб несення помочи, тож приходіть всі.

43-44 — КОМІТЕТ.

ВСІ Українці в Шікаґо і околиці переконали ся, що найліпше і найдешевше полагоджувати всякі справи в офісі Михайла Клима, публичного нотара в Шікаґо.

Він пересилає гроші до старого краю найскорше і найтаньше а також найпевнійше. Посилає шифкарти до краю по Ваші родини і шифкарти найскорше суть доручувані. Продає шифкарти до старого краю по ціняку компанійних. Полагоджує всякі формальности получені зі спровадженням осіб зі старого краю — виготовляє всякі папери нотаріяльні і документи точно і совісно. — Продає доми і фарми, переводить купно і продаж домів, лотів і фарм. — Асекурує доми і посуди домів. — Всякі повірені йому справи переводить точно, солідно і з повною відвічальністю. — Зі всякими справами звертайтеся до:

MICHAEL KLEM 2020 WEST CHICAGO AVE., CHICAGO, ILL.

Вячеслав Будзиновський.

ПЕРЕВЕРТНІ.

Оповідание з середини 16-сотих років.

(1)

При шляху зі Львова на Галич, на горі відрізаній від шляху богном і ставом, стояв замок — пана Патниць, шляхтича Осипа Тукалу. Родова традиція Тукалів сягала аж до часів князя Данила, котрий предка Осипа, Федора Тукалу обдарував маєтками за його поміч у війні з Мадярами. Коли Данило виганяв їх з Галичини, боярин Федір Тукало привів йому полк добре озброєного лицарства і під Ярославом допоміг розгромити й знівечити мадярську потугу. В скрини Осипа була захована стара шкіряна грамота, на котрій, як переказувала родова традиція, Данилів син, князь Лев власноручно витиснув печать, закріпляючи за Тукалами надане Данила. Тепер з тих маєтків і слід пропав. Поконфіскували їх польські королі за участь Тукалів в революціях Галичан проти Польщі. З всьої предківщини Осип Тукало одідичив лише одно село. Друге, Пятниці, в котрих замешкав, принесла йому жінка. Від тих Пятниць стали його звати зразу пятницьким паном, опісля коротко Пятницьким.

Сей наймолодший нащадок Тукалів мав мабуть богато з вдачі славного предка. Був дужий тілом, бодрий духом; підприємчивий, сміливий до очайдушности, завзятий. Мав добру книжну і лицарську школу. Конем, шаблею, мушкетом чи луком орудував, як жаден його ровесник. Коротко, Осип був матеріялом на великого чоловіка, що міг і собі слави придбати і свому народови зробити неодну велику прислугу. Але його буйну вдачу доповняли ще инші прикмети. Був прудкий, порывистий, задириший, зарозумілий і неуступчивий. Постійно мучила його невгасима спрага сполучена з непобориму відрazою до води. При відносинах, серед яких жила шляхта сімнацятьсотих років, ся широка натура Осипа справила його на шлях, яким гнала стрімголов польська шляхта з українських земляк. „З вовками жити, по вовчому й вити". Ще в школах спанібратався з польськими вельможами і став таким, якими й вони були. В такім товаристві вибуялися лихі прикмети його власної вдачі, ще й всякли в него прикмети його польських побратимів. Тим то й його добрі прикмети або заниділи, або пішли на службу лихих. Став зразком тодішного шляхтича Польщі. Перший на всю околицю гуляка і мочиморда. Не любив ніяких поучень ні докорів. Хоч би й сам зміркував, що не має рації, не хотів показати сего. Навпаки, на зверх все мусіла бути його правда. Робив на перекір, проти власного переконання, щоби лише показати, що він має свою думку й волю і силу поставити на своїм. Його шабля не ржавіла в піхві. Пила кров, але не при стрічи з ворогами його землі і його народу. Боєвищем для неї були бенькети, сойманки та инші шляхоцькі збіговища. При таких оказях Пятницький пан все був перший між тими, що счиняли бучу. При таких нагодах все перша вискакувала з піхви. Найбільше роботи давали їй спори між шляхоцькими братією. Пятницький дуже пильно наслухував, чи де не подивилися на себе косим оком які два шляхтичі, чи не ділять між себе спадщину якого богача, або чи не пішла до суду яка маєткова справа. Такі досі погляди, розхапування відумерщини і маєткові процеси все доводили до напастий на гладкій дорозі, до калїцтва на бенкетах, до оружних наїздів на двір противника. Влада і виховане Пятницького не позволяли йому бути при таких спорах невтральним. Скоро почув, що два когути почубилися, то він, хоч би то були ні брати ні свати йому, мусів станути душею й тілом по стороні одного з них. Чия правда, він не розбирав. Хто на його думку був дужший, отже мав більші вигляди подужати противника, тому віддавав на услуги себе і своїх хлопів.

При запальчистій упертій вдачі Пятницького се уживане хлопів до заїздів довело раз до такої острої суперечки з попом, що Пятницький троха не сплямив своєї чести звичайним мордом. По одним поході на маєтки якоїсь вдови, до котрого Пятницький взяв був всіх своїх хлопів і парубків до одного, прийшов до него його піп і став йому докоряти, що розволочує і псує народ, що люди відвикають від чесної праці, всяка робота їм остогидла. Хлопи руйнуються. Що гірше, вони деморалізуються, дичіють. Нині село стало просто селом опришків.

Піп довго надумувався, заки пустився до замку. Коли прийшов на замкове подвіре, ще надумувався, чи сповістити пана, що прийшов до него. Пятницький не позвав попа до замкових комнат, лише сам вийшов до него на подвіре. Піп замявся і не зараз виїхав з тим, з чим прийшов. Потерпав, що скоро зачне, то пан визвіриться, та найменше викине його за браму. Отже здивувався, що пан не лише не вибухав, але навпаки, покірно схлонив голову і пильно слухав. Се осмілило попа і він красками описав горнійшими малював злодіяння села, спричинене участию в походах пана.

— Чи вже кінець проповіди? — спитав Пятницький, коли піп замовк, в тій надії, що говорив не без успіху.

Що мав сказати, те й сказав...

Заки відповів тобі, спитаю тебе: Чи я тобі виарендував парохію на те, щоби ти голосив проповіди мені? Ще й не в великдень і не в свято, але в будний день і тут, на замковім подвірю, на моїм власнім світлі! Щоби ти з твоїми, пятницьким болотом обліпленими чоботами ліз в мою дзуну? Кажи! Чи є такий пункт в арендним контракті між мною і тобою?

Саме в сій хвилі служба вичкочувала з льохів велику куфу з вина. Побачивши се, Пятницький крикнув до служби.

— Гей люди! Сюди бочку. На край гори!

Люди прикотили бочку на край гори. Туди пішов Пятницький і потяг за собою попа. Понизу вилискувалося плесо ставу, що каблуком обіймало спадисту замкову гору. Пятницький звернувся до попа:

— Кажи, що стоїть в арендним контракті про твої повинности супроти мене? Оскільмо тямлю, лише те, що ти маєш платити мені чинш. Твоє діло, як ти від твоїх овечок видобудеш се, що маєш мені дати і що тобі потрібне на свічки і кадило та на твій прожиток. А ти, замість з грішми, приходиш з проповідию... аж сюди.... Та ще й з якою! Твоє щастє, що я нині в добрім гуморі, бо послідний поклід був і веселий і намолотний. Ще й до того нині їду на пир до сусіда, на котрім його ворогови мало пообрубувати уха. Отже не хочу псувати собі гумору. Коли би не те, то щонайменше вигнав би тебе з замку псами. Зуби в них добрі. Не богато лишилось би стерва на твоїх костомахах. Як я побачив сю бочку, то зразу прийшла мені думка спустити тебе у ній до ставу. Твоє щастє, що я налагодив собі бенькет, на котрий треба приїхати з веселим лицем. Се спасло тебе і нині ти вийдеш звідси цілий. Але, щоби не було послідний раз... таке зухвальство!... Бачиш ту барилу? Бачиш яка гора висока і стрімка? Що став глубокий, сам знаєш. Бочка лишиться тут. Як мені ще раз прийдеш сюди не зі своїм ділом, себто не з чиншом за парохію, то впакую тебе в сю бочку, забю дно і копну ногою, щоби згори скотилася у став. Ще й скажу стріляти до кождого, хто важивсь би видобути. Тепер гони!

Сварки, бійки і кровавi війни між шляхотською братією в руським воєводстві не переводилися. А що всюди мусів бути й Пятницький, він сам господарювати не займався, бо дома бурдіяк не пустив би. В Пятницьких бачили його лише тоді, коли привозив добичу, або вилизувався з ран. Всі господарські і домашні клопоти, та виховане синка полишив жінці. Тесамо було й у його хлопів. Вони, не то що панщини не робили, але й власним ґаздівством майже не журилися. Заздроєні мушкетами, луками, шаблями, списами, або й лише сокирами, тягалися за своїм паном. Як на двірських, так і на хлоньських обрядах тільки баби, дівки і діти. Хлопи були вдоволені з такого пана і такого життя, бо дома ненадсаджувалися при роботі, ні на панських, ні на своїм. Жили веселим, і, хоч небезпечним, го зате романтичним життєм. По при те у тих війнах панів з панами й вони все щось лизнули. Випивали льохи пілндровних панських дворів, та чи то з двері, чи таки в хлопів побігнуто і сплюндровано пана не раз тоти потягнуть та спрятав щось цінне для себе.

Занедбанне господарки, гуляще життє і процеси, які через участь в чужих спорах спадали й на Пятницького, зруйнували його цілком. Тукалин, послідний родовий маєток забрали вірителі. Свого власного вже не мав і на власну домовину. Лишився ще лиш маєток жінки, маленьке сільце Пятники з сильним оборонним замком, настроєним її предками. Але й Пятники були сильно обдовжені, бо силував жінку підписувати довжні грамоти. Вірителі вже стали прав уватися і вже нераз до воріт замку ковтав возьний, що з двома шляхтичами ніс декрет суду взиваючий Пятницьку вступитися з Пятниць, бо прийде новий пан. Але Пятницький смівся з декретів. Він не задумував служити польським вельможам в їх заїздах на сусідів. Помагав він їм, то й вони не покидали його, коли попав у скруту. На добавок хитрий був той Пятницький. Коли зичив гроші, то не їшов до таких, що мали силу виекзекувати присуд. Натягав дрібних шляхтичів, котрі своїх власних міліцій не мали, немали сильних свояків, ні тішилися прихильною та опікою вельмож, отже не могли випросеовавши присуд, що йому маєтку взяти в посідання шаблями.

Ще одно помагало панови Пятниць, а саме його ренегатство. Його жінка була також з православного, українського роду. Але єзуїти знайшли приступ до дому її батьків. Старих не здужали підмінити до відступництва від прадідної віри. За те поза їх плечима обробляли пятнадцятьлітну доньку і таки замотилчили дівчину. Не залишили своєї роботи й тоді, коли нарід віддалася за православного шляхтича, приносячи йому в віні Пятники. Довели до того, що коли нещасною ріки по шлюбі прийшла дитина, мати використала дочку неприсутність мужа і дала охрестити сина латинському ксендзови. Коли муж вернув, сказала йому, що дитина захоріла, що був лікар, але махнув рукою і казав боржій охрестити. Саме тоді дома був случайно польський ксендз, отже охрестив дитину. Мабуть отсему дитина завдячує житє. Сталося чудо і дитина подужала. Сам Всевишний показав, що волїє католицьку віру.

Не почула від него ані слова докору. Увірив, що справді зробила се з конечности; в страху, щоби дитина не померла нехрещена. І віра батьків вже стала йому байдужа. Не тому, щоби запалився до католицтва. Як многим шляхтичам Польщі і України, й йому заверну голову аріянство. До нової віри ще не пристав, але став легковажити ту віру, в якій виховався був. Наслїдок того був такий, що православне ставив на рівні з католицтвом і оба віроісповідання легковажив. Але, хоч поважанне для предківської віри втратив, він всеж таки цінив родову традицію і лише тому не перейшов явно на аріянство. З тої причини також не дуже вдоволений був з того, що його син католик. „Але, сталося", подумав. „Я й так перейду на аріянство. Як син підросте, дам йому виховати в новій вірі.

Се, що вість про охрещенє сина на католицтво Пятницький приняв досить рівнодушно, осмілило жінку. Підоджала аж настала ніч і він став її голубити. Тоді виявила йому ще одно: Що й вона вихрестилася. Що для себе, „виключно" для себе приказала построїти самкову каплицю, та запросила католицького ксендза, щоби що неділі приїздив відправити для неї службу Божу.

Се вже було йому не всмак.

Син упав жертвою конечности — думав. — Але жінка? Ой ли так дуже захотілося того католицтва, то могла підождати, аж я верну, порадитися. Вона-ж знала, що я не фанатик православний, що зімною можна було про таке балакати.

Щоби виминути спору з жінкою, щоби йому не докоряли деякі православні пани, з котрими ще жив сяк так в добрій злагоді, загадав тепер перейти явно на аріянство. Жінку показав тим, що також не упередив її. Сказав, аж сталося. Не так сказав, як написав про се з докори.

Жінка в плач, та до свого ксендза.

— Я присяла вам, що й чоловіка перетягну на католицтво, а він, як то, що пише мені. Читайте!

Ксендз прочитав, його лице прояснилося.

— Чого десперуєте?! — каже. — Вже його маємо!

— Як маємо? Він же арянин. Не дай Боже якого нещастя... в його промислі не тяжко за таке... то піде просто до пекла... на саме дно.

— Коли в тім діло, то православні і аряни однаково чорта варті. Православний таксамо добрий кусок для чортових зубів, як арянин. Але, коли діло в тім, щоби твого чоловіка приєднати до єдиноспасаючої католицької віри, то добре сталося. З арянства лекше притягнути до католицтва ніж з православя. Ми самі тихцем ширимо арянство між православними панами. Ся прозаїчна віра скоро навкучиться нашим поетичним панам. Вони скоро покинуть її. Досвід навчив нас, що вони вже не вертають до грецької віри, але приймають католицтво. Арянство, лютерство, кальвінство то для православя осличний місток для переходу на католицтво.

— Але, заки се станеся, він може схоче в своїй новій вірі виховати сина.

— Ще далеко до того. Заки немовлятко підросте, то батько вже буде добрим католиком.

— Дав би Бог!... Але... Отче велебний!... Тепер він ще арянин. Готов не позволити охрестити то католицьки... другу дитину.

(Дальше буде)

УВАГА! НОЛАРЧАНИ! УВАГА!

Українська Робітнича Гала,
57-59 Beacon Street, Newark, N. J.
Заходом Укр. Пр. Тов. „Будучність"

під проводом укр. артистки пані Ю. Шустакевичевої

— буде поставлена —

В СУБОТУ, ДНЯ 21. ЖОВТНЯ

велика драма в чотирох діях і пяти відслонах, від заголовком:

БОНДАРІВНА

По представленню баль до пізної ночі!

Половина чистого доходу на активну боротьбу з Галичині.

Початок о год. 7.30 веч. Вступ 50 цнт.

Громадяни! Приходіть на представлення, побачите гарну штуку, а писаним поможете борючимся братим в старім краю, котрі борються проти наїздові польської, панської, Приходіть громадяно! Приходіть всі! 44-45

25% ОПУСТ!...

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неспорний факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жалили гроша на підпирання своєї літератури, не жалили часу на читання книжок, не давились обопяно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів.

Нам треба пізнати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Книгарня „Свободи" (Українського Народного Союза) зробила богато для просвіти українського народа, від часу свого основання. Нехайже і на дальше Українці попирають її і замовляють книжки від сего найбільшого видавництва української літератури в Америці і Канаді.

НАЙНОВІЙШІ КНИЖКИ ЗІ СТАРОГО КРАЮ:

Байки Івана А. Крилова в перепівах і наслідуваннях Богдана Лепкого, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями	20
Байки Леоніда Глібова, з портретом автора, передмовою Б. Л. й ілюстраціями	20
Борці за правду, історичне оповідання А. Кащенка, видання 4-те	45
Відродженне, роман в 3-ох частях, гр. Льва Н. Толстоя (переклав В. Сімович)	2.25
Граматика української мови для самонавчання та допомогу шкільній науці. Друге видання з одмінами й додатками. Написав др. Василь Сімович. Брош. 3.25, в полот. оправі	3.75
Голем, оповідання, Г. Майрінка (переклав В. Левицький). Брошур. 1.25, в оправі	150
Залізе, повість Осипа Макового, друге справлене видання, брош. 1.00, опр.	1.25
Захар Беркут, образ громадського життя Карпатської Руси в XIII. віці, повість Івана Франка, брош. 1.25, опр.	1.50
Земля, повість Ольги Кобилянської, брош. 1.75, опр.	2.00
З вершин і низин, збірник поетичних творів Івана Франка. Б додатку „Зівяле листе" й „Великі роковини". У біографічним нарисі Івана Франка (нап. Василь Верниволя) є 14 ілюстрацій. Брош. 2.75, в полот. оправі	3.40
З Дніпра на Дунай, оповідання для нашого з часів скасування Запорожської Січі, А. Кащенка, видання 3-те	40
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся	60
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з англійського М. Павлик)	1.50
Історія Греції та Риму для школи й самонауки, з 46 малюнками й 3 картами, написав М. О. Ковалевський	65
Історія української громади в Раштаті, нап. Омелян Терлецький, з ілюстраціями	1.75
Казки братів Ґріммів, з переднім словом, портретом автора і малюнками в тексті	20
Казки братів Ґрімм в чотирох томах з 180 малюнками, томик з 180 малюнками, том I.	60
Казки Вільгельма Гауффа, з 86-ма малюнками, частина (шість казок)	60
Кайдашева сімя, повість Івана Нечуя-Левицького, з портретом автора і з передмовою Василя Верниволі, брош. 1.25, опр.	150
Книжка про Німеччину. Німецький край, німецька праця, німецька культура. З причинками звісних осіб німецького життя і з багатьома ілюстраціями. В картон. оправі	1.00
Кобзар Тараса Шевченка, з портретом автора, сторін XVI+707, брош. 1.50, в полот. оправі	2.25
Козацька пісня, оповідання з козацької старовини, Андрія Чайковського, друге видання	20
Коротка історія Козаччини, нап. проф. Володимир Антонович, із передним словом про життє та діяльність Антоновича, із портретом автора, образами гетьманів, картою України і увагами д-ра Мирона Кордуби, друге видання	65
Лис Микита. З німецького перекл. Ів. Франко	50

Літературні характеристики українських письменників, І. Іван Франко (поезія), нап. Антін Крушельницький, опр. 1.25

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ. — Кождий замовляючий книжку повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обіцяючи загальну належність за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий мані-ордер. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешканці по малих місцевостях повинні при замовлюванню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відкритою почтою. Гроші належить посилати наперед.

Кождий, хто замовить найменше на 5 дол., дістане з поданих цін четвертину (25%) опусту.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНІШИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий мані-ордер на ім'я, яке повяно у повнім адресі:

„SVOBODA"
83 Grand Street Jersey City, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШІ ШИНКИ КНИЖОК.
„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

Ку Гунг-Мінґ.

НЕЦИВІЛІЗОВАНА АМЕРИКА.

Я сказав, що нація називається цивілізованою нацією, коли вона посідає духове майно або „зреалізовані ідеали". Тепер позволте спитати, які зреалізовані ідеали або духове майно мають Американці показати, щоби мати право назватися цивілізованою нацією. В літературі я знаю лише одно велике імя, а се є Емерсон. Одначе-ж навіть Емерсон як Матю Арнолд говорить, не є зовсім велике імя в літературі. Не говорячи про Гомера, Вірґілія, Дантого і Шекспіра, Емерсон не є настільки велике імя в літературі як Пляттон, Ціцеро, Бейкон і Волтер.

Знова щодо поезії, яка, так як музика, є найвисшим виразом духового життя нації, я також знаю лише одну поему, написану американським поетом, яку можна широ назвати дійсною поемою. Під дійсною поемою я розумію поему, що є вся поезією і нічим инше поезією; поема, що стається духовим майном нації і творить важну частину її цивілізації, подібно як Гре-я „Елеґія на Сільському Кладовищу" і Роберта Борнс-а „Минулі Дні" (Auld Lang Syne). Поеми такі, як анґлійського дра Мекої, хотяй мають метер і рим, зовсім не є поезією, але тільки реторикою. Тепер, поеми навіть славних американських поетів, як Лонфелов і Джан Ґрінліф Витієр, є в більшій части лише реторикою, маючи дещо поезії в собі; вони не є поезією, не є дійсними поемами, які як Роб. Бориса „Минулі Дні" можуть статися духовим майном нації. Дійсно, як я сказав, одинокою поезією, написаною американським поетом, яка може слушно бути названа справдішною поемою та може стати духовим добутком народа, є поезія Едгара Елена По п. н. „Анабел Лі".

Богато людий могло би думати, що я лише жартував, коли я сказав в одній з моїх статтий недавно, що читанне анґлійського діточого риму про Тефі Валійця могло би пособляти в образованню душі людини. Але зі всею серіозностию, я мав на думці се, що сказав. Бо поеми такі, як анґлійські діточі римі, є правдиві поеми, але, розуміється, правдиві поеми для дітий: а правдиві поеми мають в собі чар, який, як Матю Арнолд каже про Гомерову поезию, може перемінити і переобразити чоловіка. Коли не вірите сему, то пропосіть лише японську гейшу повторити славну китайську поему по японськи, „Цукі окі карасу наїте шіло тен ні міцу", а побачите, що її очи нагло починають світитися, а всі її риси румяніють і вона стається на хвилю зовсім иншою женщиною, гарнішою, більше чарючою, ніж вона в дійсности є.

Иншими словами, річи такі, як анґлійські діточі римі, є дійсно виразом, в малій мірі, духового життя нації і творять часть її цивілізації. Тепер, факт, що Американці, яко нація, не мають діточих римів, є для мене певним доказом, що Американці, яко нація не мають духового життя; що вони є ще нація, як я сказав, без жадного духового майна або цивілізації.

Остаточно, отже, коли Злучені Держави були би знищені завтра, я хочу спитати, яку велику духову річ зробили Американці, яко нація, котру можуть оставити по собі, аби показати людям будучих поколінь, що вони були колись цивілізованою нацією? На мою думку, одинокє духове майно американської нації, одинокі правдиво духові річи, які Американці, яко нація створили, — так, що коли вони яко нація були би знищені застра, остануть в памяти людий будучих поколінь — се твір По „Анабел Лі" і музика плянтаційних пісень американських Нігрів.

Може деякі люди скажуть мені що-ж скажеш про „Чотирнацять пойнтів" президента Вилсона, які, немов десять заповідий Мойсея оснують нову релігію, щоб забезпечити світ для демократії? Чи робом запровадити „царство Боже на землі"? У відповідь на се я скажу, що сї чотирнацять заповідей президента Вилсона були створені лише перед двома роками, а тепер навіть Лойд Джордж цілком забув їх.

Наконець говоренне про президента Вилсона пригадує мені, що я не питав, яких великих людий витворили Американці, яко нація. Всі, розуміється, відповідять: Юрія Вашінґтона; однак навіть наразившися на небезпеку смертельного образи всіх моїх американських приятелів, я мушу сказати, що Юрій Вашінґтон, хотяй подиву гідний в многих зглядах, то встатки, не нещасте, — як і другі американські Паломничі Отці — мав ще трохи забогато „моральної цнльности" в собі, аби бути дійсно великим чоловіком, дійсно великим характером, як французький Баярд або анґлійський Сер Волтер Роулі і Фидип Сидні. Дійсно, подібно як Матю Арнолд, говорячи про американських Паломників-Отців, каже: „Помимо важних результатів, подорожі Паломників-Отців, їх і їхню міру совершенности справедливо осудиться тоді, коли ми представимо собі, що Шекспір і Вергіль товаришать їм в подорожи і подумаємо, з яким неносимим товариством Шекспір і Вергіль стрінулися", — так і я зі своєї сторони коли мав би їхати до веселої Анґлії Шекспірового часу або в модерним часі до Японії, то Юрій Вашінґтон був би остатним чоловіком, якого я взяв би собі за товариша, бож і не можна подумати про се, що такого чоловіка можна взяти до Виндзорського „Гартер Інн" та представити його п-ням Форд, Анні Пейдж, Бардолф, Пистол, і прочим з сего веселого товариства; ані до Гейша-дому в Японії!

Шотлянд'ець, якого я стрінув на Пекінськім Павільоні минулого вечера (він недавно повернув з Шотлянди), коли я сказав йому, що я виглядаю на се, що Шотлянди буде „духа", подібно як Америка, відповів „Ні, напевно ні!" Я спитався, чому. „Тому, що Шотлянди — він сказав гордо — се край, що має Роберта Борнса". Америка може стати „сухою", позаяк Америка ніколи не мала Роберта Борнса. Коли я говорю чужинцям, що так великий край, як Китай не може бути республікою, вони кажуть мені, що Америка також є великий край і є республікою. Ім тоді я відповідаю в подібний спосіб: Америка може стати республікою, позаяк Америка, не так як ми Китайці, се нація без ніякої цивілізації; так як мій шотлянд'ський приятель каже, що Америка може стати „сухою", позаяк се край без Роберта Борнса. В дійсности Китай, я можу сказати тут, став республікою тепер тому, що бідний, зведений, слабовимий республіканський Китаєць тепер згубив свою цивілізацию, скоро згубив свою коєу. Причина, знова, чому китайська республіка не може функціонувати є се, що не всі Китайці стратили цивілізацію.

Заки прийду до заключення, хочу сказати, що ціль писання сеї статті не є зневажати американський народ. Американський народ є ще нацією без цивілізації, а се тому, що він є ще молодою нацією. Бути молодим, як вміє ем Гит в своїй славній промові в британськім парляменті сказав, не є жорстоким заочинком; се, що се, тому, що Американці є молода нація, живуча в такій великій країні, як Америка, вони мають такі великі можливости, що я є склонний думати, що коли цивілізація дасться спасти по тім великім воєнним завороченню, три великі будучі світові держави будуть Америка, Росія і Китай.

Мої цілі писання сеї статті, хотяй звіна, не є зневажати американських людий. Моєї є сказати людям, що одинокий шлях до спасення цивілізації — перша річ, яку треба зробити коли хочеться спасти цивілізацию, — є розуміти, що є цивілізація. Що спонукало мене писати сю статтю, було се, що я читав недавно розвідку нинішнього премієром Японії, п. Гара, в котрій він говорив, що він хотів зачутити цивілізацію Сходу Заходу. Здається мені, що він хотів сказати так, що премієр Японії, коли вільно мені так виразитися, не знає, що значить цивілізація. Бо цивілізація є або правдива цивілізація або фальшива, або, як Японці кажуть, вмовлена цивілізація.

Кождий свого часу був так захорів, коли чув як люди говорять про цивілізацию, що одного разу сказав: „Цивілізація, цивілізація, кричать всіде чи ношенне сіліктів і убір в шовкові сукні є вся цивілізація?" В подібний спосіб позволю собі спитати таких людий, як японський премієр, що говорять про здучене цивілізації: Чи ношенне високих ковнірців, обтинане кіс, будовання високих домів, їзда в автомобілях, спадане статуй подібних, як сі, які можна побачити на улицях Токіо, — є вся цивілізація, або чи взагалі є се цивілізація? В дійсности, Матю Арнолд, говорячи про християнство (цікаве, що він уживав тісамі слова, які китайський поет Су Тунг-по, династії Сунг уживав, говорячи про конфуціянізм) каже, „християнство є передвісти і понад все успосібленне і настрій"

так і я хочу вказати тут, що цивілізація також є передвісти, і понад все стан ума і серця: духове життє. В правдивім значінню слова цивілізація звичайний японський гейтар є більше цивілізований, ніж більшість американських професорів зі всею їхньою прагматичною фільософією і політикою. В дійсности цивілізація, цивілізація в її основі, не є убір, дім, меблі, машина, корабель, або гармата, але — благородність ума і серця, або словами великого японського Шогуна, якого я вже цитував — благородне і ніжне серце. Наприкінци, отже, я хотів би пригадати Японцям,—які тепер є дійсними всі Шогуни, або марграфською нацією, мілітарним сторожем цивілізації на Далекому Сході — слова їх великого умершого Шогуна, Тоятвава Ієясу, який говорячи до його внука, дійсно говорив до нинішньої японської нації.

ЮГОСЛАВІЯ Й ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА — І СПРАВА СХІДНЇЙ ГАЛИЧИНИ.

Чеська „Трібуна" пише:

Народово-демократична партія (вшехнїмчеська) з Польщі веде завзяту боротьбу проти Українців. Вона є противником східно-галицької автономії і на днях устроює в цїлій Галичині віча з протестами проти „компромісової" політики влади. Факт, що її первісний проект відкликано для випрацювання нового проєкту, з якого народові демократи булиб вдоволені, доказує, що польська влада навіть не старається вирішити питання Східної Галичини з точки погляду, який відповідав би інтересам міжнародним, а тередвісім українським, але старається вирішення в залежність від волї поодинокуих польських партій. Варшавська влада піддається теророви одної політичної партії, притім одначе зовсім нехтує ухвалу Найвисшої Ради й артикул 91. Сенжерменського договору про міжнародне становище Східної Галичини. В первісному проекті говоритсеся, що влада має перевести статистичне в діло до двох років. Нїні проект відкликаний, що може значити, що польська влада надумалась і накуе в справі автономії для Східної Галичини. Довідуємось, що східно-галицького питання не буде рішатися в сьогорічному засіданню Ліґи Народів, як Поляки боялись, та що його рішенне відложено на пізнїйший час. Для Польщі має теж велике значінне гаяже заграничне положенне Анґлії, бо вона головно були противниці змагань Польщі до анексії Східної Галичини. Варчава очевидно думає, що опіц Анґлії зломаний трудностями на Сході, та що Лойд Джордж не матиме в нинїшній ситуації інтересу ворогувати з Поляками.

Про становище Малої антанти супроти сього питання знаємо стільки, що особливо Югославії спротивилась польським претенсіям до Східної Галичини та що польсько-югославські відносини наслідком значно похолодніли. Щодо становища Чехословаччини то воно виявлене у відносному артикулї чеського-польського договору. Поляки не можуть тому вимагати, щоби ми їх підпирали в Женеві або у великих держав дипльоматично. Коли жадати-муть — то, як ми певні сього — не будуть вислухані.

НОВА ОФЕРТА!
ХТО ПРИШЛЕ ЗАМОВЛЕНЕ НА $3.00 ДО КНИГАРНИ „СВОБОДИ", той дістане Календар Укр. Народного Союза цілком даром.
Пишіть на адресу:
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ТРИ МІСЯЦІ ІМІГРАЦІ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

(З Іміґрацийного Бюра в Вашинґтоні).

Звищ сто тисяч іміґрантів точно 105,080 — прибуло до Злучених Держав на протязі послїдних трех місяців, від 1. липня до 30-го вересня с. р. Так як по, три-процентовому законів може бути допущено на протязі біжучого фіскального року (до кінця червня 1923), значить ще яким дві-сті-пятдесять тисячам вступ відкритий. Найбільш іміґрантів в Америку, а саме 24,260, поставила за тих три місяці Італія значиючи тим способом більш як половину своєї річної квоти. 17,932 іміґрантів прибуло з Обєднаного Королївства (Анґлії, Шотлянді і Ірляндії), 7,898 з Німеччини, 7,847 з Польщі (дозволене число 21.076 на рік), 7,359 з Чехословаччини, 5,918 з Росії (річна квота 21,613), по меньше з інших країв. Іміґрантів з Росії, до котрих залічено й переселенців з України, сего року більше як торік, коли російська квота лишилась ще далеко не вичерпана на протязі року. З Східної Галичини, яка має для себе дозволену окремо річну квоту — 5,786 іміґрантів — прибуло за три місяці 753 осіб. З Пинського округа (так названо у виказах Іміґраційного Бюра територію, яка обіймає приблизно зайняті Польщею частини Західної України) прибуло досі 619 іміґрантів із загального числа 4,284, яким дозволено іміґрувати в Америку.

ПОЗІР! ПОЗІР! ПОЗІР!
Вже маємо на складі
РАХУНКОВІ КНИЖОЧКИ
до скорого виписування, очислювання платні, мери, ваги, площі, поверхности і других бизнесових обчислень.
Пишіть на адресу:
Ціна примірника, оправленого в тверду полотняну оправу 50 ЦЕНТІВ.
"SVOBODA",
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ФАРМИ!

ПРОДАЮ ФАРМУ в Long Island, 17 акрів дуже доброї землї, дім з 8 кімнат, барнед, курник, 5 мінут до стациї, недалеко Ню Йорку, дуже тано. Маю також другі фарми на продаж. Голоситися до: **K. Kanevetz, 168 E. 4th St., New York City. Book Store.** 43-44

ФАРМА В ЛОНГ АЙЛЕНД, 26 миль з Ню Йорку, 45 мінут з Пенн. Р. Р. 3 ста St., в самім містечку, 7 лотів 100x100, великий дім на 6 помешкань, вода і ґаз в домі, стайня і два курники, 5 коров, 1 кінь, 3 бедрости, 100 курий, 3 гуски; прихід за months $30 в тиждень, 2 брички, всі знаряди, фортічі і оборона, богато материялу, за все $5,800, вплати $2000 і малі сплати. **Павло Кутинський, 263 Avenue B, bet. 15 & 16 St., 3th floor front, New York, N. Y.** 42-45

(Sanitary Hall)
ФАРМА 30 АКРОВА, дім з 9-ти румів і другі нові будинки, 2 коні, 2 коровы, 1 бедрота, 50 курий, всі фармерські машини, 1 миля до міста. Ціна $4,000, готівки половина. Маю також великі і малі фарми на продаж. Також маю нові ґазин в Ню Бронзвик по $3,000 і висше. $500 готівки, 10 мінут ходу до фабрик. Роботи досить. Прошу голоситись до: **WILLIAM SULEM, New Brunswick, N. J. Opp. Lincoln Gardens.** 42-44

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.
Фарма 290 акрів, дім з 12 кімнат, 3 великі стодоли і другі забудування, дужий овочевий сад, ріка, озеро, близько великого міста, 15 коров, 3 ялиці, 1 бик, 3 коні, 3 свиней, 400 курий, богато сїна, вівса, корни і картофелі. Ціна за все $5900, готівкою $1800.
Фарма 70 акрів, дім з 8 кімнат, стодола і другі будовання, 2 коні, 2 коровы, 200 курий, овочевий сад. Ціна $2000, готівкою $900. 44-49
PISARKO & POKUTNY,
429 E. 5th St., New York City

СПЕЦЯЛІСТ
НЕДУГ МУЩИН І ЖЕНЩИН
СПЕЦЯЛІСТА ХРОНІЧНИХ НЕДУГ, КРОВИ, ШКІРИ, НЕРВІВ, ЖОЛУДКА І НИРОК.
Порада даром.
DR. ZINS
140 E. 16 ST., NEW YORK
Між 4th Ave. а Irving Place.
Годині від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. попол

КРІПКІ ОГОЛОШЕННЯ
ЧОМУ МАЄТЕ РОБИТИ ДЛЯ ДРУГОГО.
Тут є спосібність для молодих людий, можете купити тано делікатесен і ґросери, пекарню і українсько-польські ділянки. Скористайте з нагоди. Голоситься під ч. 193 Ave. C, New York City 40-45
ПОШУКУЄМО АГЕНТІВ — мужчин і женщин — в кождім місті і селах до розпродання Карпатського Зільного Чаю на Кров і Нерви. Даємо добрі услівя шторникам та агентам. Пишіть по інформації до CENTRAL DRUG CO., Dept. S, Binghamton, N. Y.

HIPPODROME
43rd STREET and 8th AVENUE
ЛІПШІ ЧАСИ найбільша вистава в світі
Богато українських артистів
Два рази денно: 2.15 і 8.15
Цінні: 50 цент. до $1.50.

МАРІЯ ТАМКУС
АКУШЕРКА
З школи Бельво Госпиталя
Говорить по нашому.
429 Berry Street, Brooklyn, N. Y.
Tel. Stagg 6731.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Годинн приймати: від 9. рано до 9. вечер, в неділї до 4. пополудни.
111 E. 7th St., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лічить недуги мущин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.
DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
між 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон 1882 Stuyvesant

в Північній Америці. Маємо в нашім складі піра власного виробу, а не зложене зі складів. Піра скубане ціле і мох; на жадане вишлемо пробки. Товар висилаємо до всіх сьвітів в Америці експресом. Пишіть по українськи до фірми на адрес: **ALBERT STETZ, 138 Passaic Street, Passaic, N. J.**

ПЕРЕД УЖИТТЯМ ПО УЖИТТЮ
КРАСА СЕ БОГАТСТВО
Памятайте Панни і Мужатки. Даром пораджу як усунути з лиця волосся, прищі, угри, веснянки, зморщки, як дістати густе волосся і округлі груди. Голоситься особисто. Бюро отворене від 10. рано до 8. вечером.
Порада і вказівки уділяю цілком безплатно.
D. SPARROW,
Pir 11-тої улиці, Dept. (B. 1)
180 Avenue C, New York City

Мущини хоронїть себе перед всїми застарілими хоробами уживайте завсїди
SANTAL MIDY
КАТАР МІХУРА
Французький специфік
Рурка 35 ц. Kit (4's) $1
У всїх аптиках або Santy-Kin Co., 92 Beekman St., New York.

На каком яз, вы смеетесь?
ЕСЛИ НА РУССКОМ, ТО ЧИТАЙТЕ
СМЕХОМЕТ
Единственный в Америке Русский Еженедельный Иллюстрированный Журнал Смехъ и Сатиры. Участвуют лучшие юмористы. Подписная цена:
ПОДПИСНАЯ ЦЕНА
Для США Шведыи и Канады На год 4 р., пол г. 2.50, 3 мес. 1.25
Для Всю Европу и за границу На год 6 р., пол г. 4 р., 3 мес. 2.50
ЦЕНА ОТДЕЛЬНОГО НОМЕРА 15 ц.
ТРЕБУЙТЕ ЕЯ ВСЕВ СТОЛАХ
СМЕСНОМЕТ
64 East 7th Street, New York, N.Y

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники
FUNERAL DIRECTORS
Без ріжниці в котрій сторонї Шікаґо або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і запишіть собі номер:
2231 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 і West 6557